การส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการขับเคลื่อนตามฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ตำบลสวายจีก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Promoting Potential of Appropriate Elderly Schools with the Local Community's Participation Based on Development Concepts in the 21st Century in Sawaijeek Sub-district, Muang District, Buriram Province

รวิฐา ทวีพร้อม[1] กิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์[2]* รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์[3] กิตติกร ฮวดศรี[4]

สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์[1]
สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์[2-4]
*mek.eai@gmail.com กิตติกวินท์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการขับเคลื่อนตามฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ตำบลสวายจีก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 3. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผสมผสานในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการพัฒนาไปพร้อมๆกัน โดยใช้เครื่องมือการวิจัยทั้งการสังเกต (Observation) การสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการพรรณนา บรรยาย สรุปเป็นประเด็นเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและหาแนวทางส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ตัวแทนจากกลุ่มผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 1 คน 2. กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 42 คน 3. ตัวแทนจากกลุ่มต่างๆในชุมชนที่มีส่วนหนุนเสริมศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาเพื่อยกระดับเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบได้ อันเนื่องมาจากศักยภาพในด้านผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง, ด้านสถานที่จัดตั้งที่เหมาะสม, ด้านงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง, ด้านวิทยากรจิตอาสาจากหลากหลายภาคส่วน, ด้านตัวผู้สูงอายุในชุมชนเองที่มีความสามัคคีกันดีและให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ 2. นักเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการรูปแบบกิจกรรมการเรียนที่สอดคล้องกับฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ยกเว้นด้านภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ที่มีความต้องการไม่สูงนัก 3. การส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นได้นั้น ต้องเริ่มด้วยการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อน อันประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษา, คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงาน, คณะกรรมการบริหารงาน และวิทยากรจิตอาสา เพื่อมาร่วมกันกำหนดหลักสูตร กิจกรรม กฎระเบียบข้อบังคับ และภาพลักษณ์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การส่งเสริมศักยภาพ, โรงเรียนผู้สูงอายุ, นักเรียนผู้สูงอายุ, การมีส่วนร่วม

Abstract

A study on the promotion of the potential of suitable elderly school participation. Of the local community With the development of the 21st century development, Sawaijeek Sub-district, Muang District, Buriram Province. 1. To analyze the potential of the elderly school in Sawaijeek Sub-district, Muang District, Buriram Province. 2. To study the needs of elderly students in Sawaijeek Sub-district, Muang District, Buriram Province. 3. To find ways to promote the capacity of the elderly school That is appropriate with the participation of local communities in Sawaijeek Sub-district, Muang District, Buriram Province. The participatory action research method was used as a participatory action research project Qualitative Research and Quantitative Research and Development Using both research tools. Observation, Questionnaire, Indepth Interview, and Focus Group to collect data. It was analyzed by descriptive briefing as a point to promote and find ways to promote the potential of the elderly. Appropriate participation of local communities. The main target groups are related to research issues. There are 3 groups: 1. Representatives from the group who initiated the establishment of the Elderly School 1 person. 2. Elderly students in Sawaijeek Sub-district 42 person. 3. Representatives from various groups in the community. The potential of the Elderly School 35 person. The results of the research were as follows: 1. The elderly school in Sawaijeek Sub-district Have the potential to be developed to upgrade to a model elderly school This is due to the strong leadership potential, suitable location, continuous budget support, volunteer lecturer from various sectors, the elderly in the community themselves who are in harmony with each other. Regularly interested in participating in school activities for the elderly. 2. Most of the elderly students demand a form of learning activities that are consistent with the 21st century development thinking, except for foreign languages. And the use of technology in daily life 3. Promoting the potential of schools for the elderly in Sawaijeek Sub-district To have more potential Must begin with the establishment of a steering committee Including Advisory Committee, Operational Support Committee, Executive Committee And volunteer lecturer To come together to define courses, activities, regulations And image of the elderly school.

Keywords: Promoting Potential, Elderly School, Elderly Students, Participation

บทนำ

การศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุนั้น ได้มีผู้ที่สนใจศึกษาเป็นจำนวนมากอันเนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเปราะบางที่จะมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นในสังคม ซึ่งมีความเสื่อมของร่างกายไปตามกายภาพแต่เป็นกลุ่มที่ยังสามารถใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาช่วยเหลือหรือพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศได้ หากแต่ผู้

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ตามความเหมาะสมของบริบทในแต่ละสังคม ก็จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ให้รองรับกับโครงสร้างประชากรของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 (2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน เป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับ ทั้งนี้การคาดการณ์ว่าโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในศตวรรษแห่งผู้สูงอายุช่วงปี 2001-2100 นั้น แต่ละประเทศจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านการแพทย์ การโภชนาอาหาร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดี มีโภชนาการทางอาหารที่ถูกหลักอนามัย ประชากรมีมาตรฐานชีวิตที่ดี มีการศึกษา มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพทย์ ซึ่งจะส่งผลทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลง ประชากรมีอายุยืนยาวจนทำให้โลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (สังคมผู้สูงอายุ : นัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ, ม.ป.ป.) จากการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ในขณะที่วัยเด็กและแรงงานลดน้อยลงเรื่อย ๆ จึงส่งผลกระทบต่อสภาวะทางสังคม และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้ต้องมีการจัดระบบดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งเรื่องการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งการบริการทางการแพทย์ ที่จำเป็นในระยะยาว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นหนึ่งแนวทางที่สำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในตนเองและมีเครือข่ายมิติทางสังคม เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจให้ดีขึ้น โดย รูปแบบและกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นนั้น ควรเกิดจากการร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรทางศาสนา สถานศึกษา สถานพยาบาล ชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มจัดตั้งอื่นๆ ในชุมชน (เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น) โดยบูรณาการกับภาควิชาการ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ ภาคเอกชน และกลุ่มสาธารณประโยชน์หรือกิจการเพื่อสังคม ยังเป็นอีกกลุ่มที่น่าจะมีความพร้อมด้าน ทรัพยากร อีกทั้งในปัจจุบัน ภาคเอกชนก็ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนมากขึ้นกว่าในอดีต ชุมชนจึงควรดึงกลุ่มเหล่านี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อร่วมกันส่งเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนเป็นหลัก จากการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้น พบว่าตำบลสวายจีก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนหมู่บ้านในการปกครองอยู่ 19 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,721 คน และเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 1,792 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2559 สำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองบุรีรัมย์) ซึ่งก็ถือว่าเป็นตำบลขนาดใหญ่และมีผู้สูงอายุอยู่จำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง เนื่องจากตำบลสวายจิกมีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่ม ชาวบ้านจึงทำการเกษตรด้วยการทำนาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อหมดฤดูเก็บเกี่ยวก็หมดอาชีพ บวกกับพื้นที่ตำบลอยู่ใกล้ตัวเมืองบุรีรัมย์ ลูกหลานวัยแรงงานส่วนใหญ่จึงนิยมเข้าไปทำงานในตัวเมือง ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่เฝ้าบ้านเพียงลำพัง ส่งผลต่อสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ได้รับการถ่ายโอนอำนาจการบริหารมาจาก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวายจีก ให้มาอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก ซึ่งใช้งบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้น เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560 ซึ่งใช้สถานที่ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีกเป็นที่ตั้ง มีสมาชิกแรกเริ่ม 50 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุตำบลสวายจีก โดยจะนัดหมายสมาชิกมารวมกันเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในปัจจุบันทางโรงเรียนผู้สูงอายุยังไม่มีหลักสูตรและรูปแบบกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างชัดเจน การรวมตัวนั้นก็เน้นที่การได้มาพบปะพูดคุยกันของผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งองค์การ

บริหารงานส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารของโรงเรียนผู้สูงอายุก็มีความคาดหวังอยากให้โรงเรียนผู้สูงอายุมีหลักสูตรและรูปแบบกิจกรรมที่ชัดเจน เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยได้ไปศึกษาดูงานยังโรงเรียนผู้สูงอายุอื่นๆ ทั้งภายในจังหวัดหวัดและนอกจังหวัด แต่ก็ยังขาดกระบวนการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของผู้สูงอายุ กับ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่จะนำไปสู่การกำหนดหลักสูตร กิจกรรม และรูปแบบการบริหารงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ และขับเคลื่อนให้โรงเรียนผู้สูงอายุมีศักยภาพที่สามารถดำเนินงานไปได้อย่างยั่งยืน จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการศึกษา เพื่อส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการขับเคลื่อนตามฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่า การส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อ ตัวผู้สูงอายุ คนในชุมชนท้องถิ่น ผู้บริหารของโรงเรียนผู้สูงอายุ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนนำไปสู่การพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นๆ นำไปเป็นแนวทางการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
3. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้าระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง มุ่งไปที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูต้องไม่สอนหนังสือไม่นำสาระที่มีในตำรามาบอกบรรยายให้นักเรียนจดจำแล้วนำไปสอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ โดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียน ที่จะนำไปสู่การกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อสมมติฐานคำตอบที่คุ้นเคย พบเจอจากประสบการณ์เดิมใกล้ตัว สร้างเป็นกระบวนทัศน์ใหม่แทนของเดิม การเรียนรูแบบนี้เรียกว่า Project-Based Learning: PBL

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ. 2559)

1. กรอบแนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุ

โรงเรียนผู้สูงอายุ ดำเนินการภายใต้แนวคิด การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพ ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุ สาระการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตปัจจุบัน เพิ่มโอกาสในการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน”

การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม โดยทุกภาคส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำร่วมสร้าง” และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. วัตถุประสงค์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ

2.1 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ

2.2 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง การดูแล คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

2.3 เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

2.4 เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

2.5 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ

2.6 เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงสืบทอดต่อไป

3. ประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับจากโรงเรียนผู้สูงอายุ

3.1 ด้านสุขภาพร่างกาย ทำให้มีสุขภาพแข็งแรง กระฉับกระเฉง ลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วย ลดระยะเวลาการพึ่งพาผู้อื่น อายุยืน

3.2 ด้านจิตใจ ช่วยให้คลายเหงา จิตใจกระชุ่มกระชวย สดชื่น รู้สึกภาคภูมิใจและตระหนักในคุณค่าความสามารถของตนเอง มีมุมมองเชิงบวกต่อตนเอง

3.3 ด้านสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนวัยเดียวกันและคนต่างวัย ได้รับการยอมรับในฐานะสมาชิกของกลุ่ม

3.4 ด้านจิตปัญญา รู้เท่าทันและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย

3.5 ด้านเศรษฐกิจ เรียนรู้ทักษะทางด้านอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ ช่วยเหลือตนเองต่อไป

4. ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

4.1 โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ดำรงสืบทอดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

4.2 โรงเรียนผู้สูงอายุเป็น “เวที” ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม รวมทั้งอาจเป็นแรงผลักดันให้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในชุมชน

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

5.1 ประชุมประชาคมเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากพื้นที่

5.2 คัดเลือก และแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

5.3 จัดทำแผนขั้นตอนในการดำเนินงาน

5.4 จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

5.5 ขับเคลื่อนการดำเนินงาน

5.6 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

6. โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุ

การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

6.1 ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ การตั้งที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงานของโรงเรียน และเป็น “ใบเบิกทาง” ให้แก่การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในการทำงาน และถือเป็นการสร้างพันธมิตรในการทำงานชั้นเยี่ยม ที่ปรึกษาของโรงเรียนผู้สูงอายุ อาจเป็นฝ่ายสงฆ์ฝ่ายฆราวาส เช่น นายอำเภอ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ
หรือข้าราชการเกษียณ เป็นต้น

6.2 ครูใหญ่ หรือประธาน หรือผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ องค์ประกอบนี้เป็นส่วนสำคัญมากและถือเป็น “หัวใจ” ของการขับเคลื่อนงาน ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นครูใหญ่ หรือประธาน หรือผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นแกนนำที่เป็นผู้ริเริ่มงานของโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสานงานและรังสรรค์กิจกรรมต่าง ๆของโรงเรียน

6.3 คณะกรรมการและแกนนำร่วมขับเคลื่อน ถือเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขของความสำเร็จเพราะกลไกหลักในการเคลื่อนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ การกำหนดจำนวนคณะกรรมการหรือแกนนำร่วมขับเคลื่อนขึ้นอยู่กับการแบ่งหน้าที่ หรือแบ่งงานภายในโรงเรียนผู้สูงอายุแต่ละแห่ง

6.4 ทีมวิทยากรจิตอาสา เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นประการหนึ่งของโรงเรียนผู้สูงอายุเพราะใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเป็นตัวตั้งขับเคลื่อน ทำให้กิจกรรมต่างๆของโรงเรียนดำเนินไปตามวัตถุประสงสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น วิทยากรจากสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน ข้าราชการบำนาญ พระสงฆ์ รวมถึงการขอความอนุเคราะห์วิทยากรจิตอาสา จากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งในลักษณะเครือข่ายทางสังคม เช่น กศน. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร รพ.สต. โรงพยาบาล สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละจังหวัด องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2559) กรอบแนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ดำเนินการภายใต้แนวคิด การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพ ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุ สาระการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตปัจจุบัน เพิ่มโอกาสในการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน” การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม โดยทุกภาคส่วน “ร่วมคิด ร่วมทำร่วมสร้าง” และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546) การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วม เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ลักษณะของการมีส่วนร่วม อาจแบ่งโดย 1.การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม คือการเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็นการดำเนินการ การติดตามผลและการประเมินผล 2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือเป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมนี้ แสดงถึงอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการพัฒนา

ความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมบางส่วน เพราะหลายกรณีประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วม ในการตัดสินใจทางออกที่ควรเป็น คือการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กับประชาชน

พวงนรินทร์ คำปุก และ ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง. (2559 : บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตาบลหัวง้ม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหัวง้ม อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายในรูปแบบของซิปป (CIPP Model) 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประชากรในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ในโครงการจานวน 10 คน และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ จานวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามสาหรับผู้สูงอายุ และแบบสัมภาษณ์สาหรับเจ้าหน้าที่โครงการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (ค่าร้อยละ) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการศึกษา จากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 65-69 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพการเกษตร นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ เข้าร่วมโครงการ เป็นระยะเวลา 4 ปี โดยภาพรวมเห็นด้วยมากที่สุดการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหัวง้ม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เห็นด้วยมากที่สุดในด้านกระบวนการ รองลงมาคือด้านบริบท และน้อยที่สุดคือด้านผลผลิตด้านบริบท (Context: C) พบว่า สภาพแวดล้อมทางสังคม ความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และกิจกรรม มีมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) พบว่า สถานที่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ มีการจัดการ ด้านกระบวนการ (Process: P) พบว่า การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล มีมากที่สุด ด้านผลผลิต (Product: P) พบว่า ผลการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ เข้าเจ้าหน้าที่โครงการ พบว่า ด้านบริบท (Context: C) การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหัวง้ม มีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหากับ สภาพแวดล้อมในพื้นที่ มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการและนโยบาย ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับกิจกรรม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และเจ้าหน้าที่ บุคลากรมีความเพียงพอเหมาะสมต่อการดำเนินงาน ด้านกระบวนการ (Process: P) การประเมินในด้านการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงาน แต่การติดตามประเมินผลยังมีจุดอ่อนในกระบวนการทำงานที่ค่อนข้างขาดการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ด้านผลผลิต (Product: P) ผู้เข้าร่วมโครงการ มีความสุขและมีกำลังใจที่เข้มแข็งในการดำรงชีวิตในวัยชรา ส่งผลให้มีสุขภาพกายที่ดี มี 3 คำ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “แก่อย่างสง่าชราอย่างมีคุณภาพ”

ศรินุช ฉายแสง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน จังหวัดอำนาจเจริญ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 3) สร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อความ 5 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง ปัจจัยทางชีวสังคม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่สอง ข้อมูลทางปัจจัยนำ ลักษณะข้อคำถามมี 2 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 3 ข้อมูลทางปัจจัยเอื้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 4 ข้อมูลทางปัจจัยเสริม และส่วนที่ 5 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .732 ถึง .893 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคุณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางชีวสังคม 5 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยนำ 6 ตัวแปร กลุ่มปัจจัยเอื้อ 2 ตัวแปร และปัจจัยเสริม 2 ตัวแปร รวม 15 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่อ ความสามารถตนเองในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับแรงสนับสนุนจากผู้นำชุมชน

และชาวบ้านการรับรู้ประโยชน์ของการมีคุณภาพชีวิตดี อาชีพหลัก และการได้รับแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสถานภาพ โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ร้อยละ 54.6 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .387

กรอบแนวคิดในการวิจัย

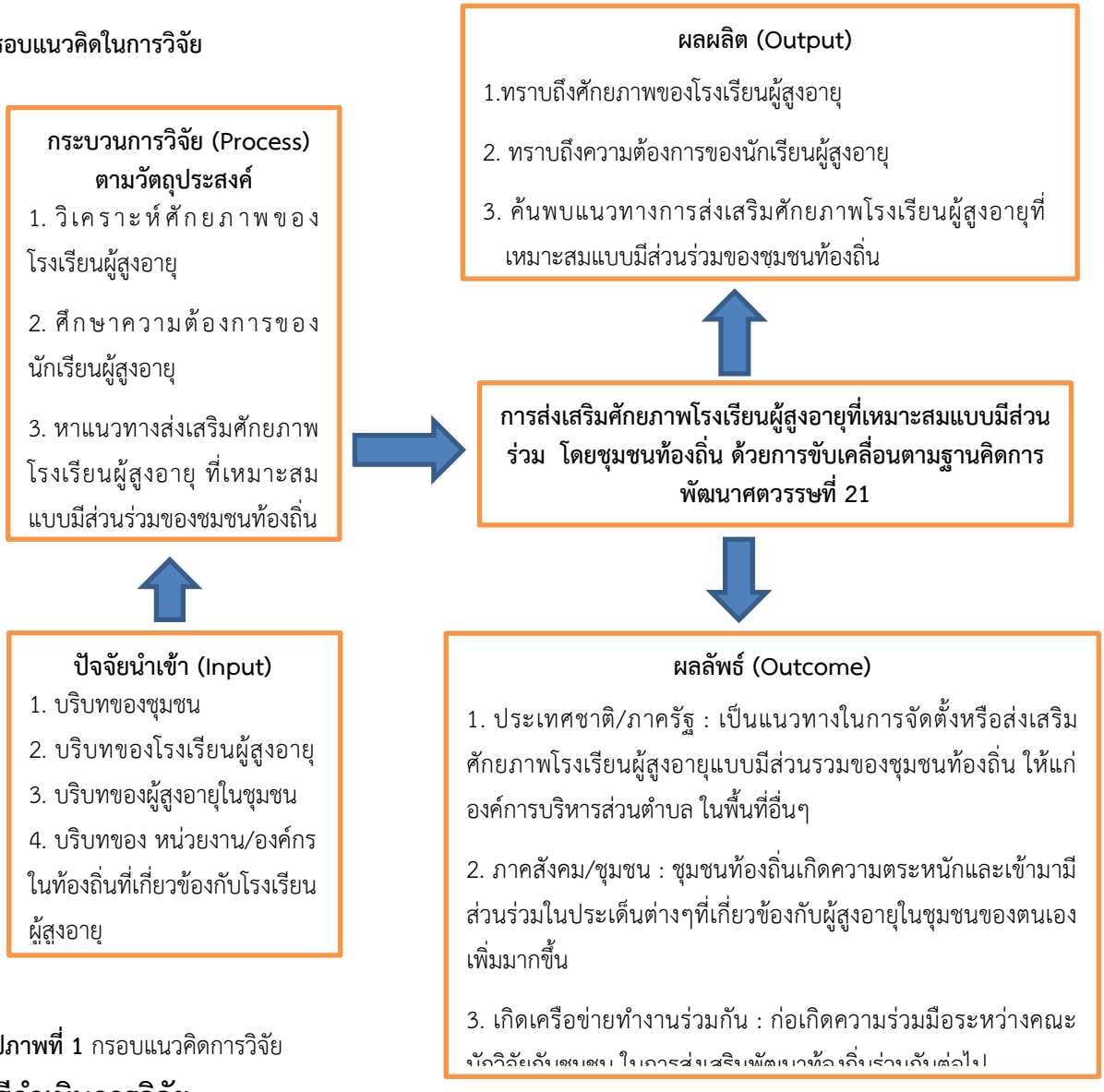

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ประสานงาน (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) เพื่อแสวงหาภาคีร่วมระดับพื้นที่

1.2 ศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจกับบริบทพื้นที่ศึกษาโดยคณะผู้วิจัย

1.3 ลงพื้นที่แนะนำตัวและชี้แจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลงานวิจัยทราบ

2. ขั้นดำเนินการ

ระยะที่ 1 สำรวจบริบทของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ดังนี้

1) สัมภาษณ์ ตัวแทนจากกลุ่มผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 1 คน โดยการเจาะจงเลือก และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) สังเกต การดำเนินกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ประกอบของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก โดยใช้แบบบันทึกการสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 2 สำรวจความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ

1) สำรวจความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 42 คน โดยใช้แบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ระยะที่ 3 สำรวจความพร้อม และ หาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก โดยกระบวนการมีส่วนร่วม จากตัวแทนกลุ่มต่างๆในชุมชนที่มีส่วนหนุนเสริมศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 35 คน ดังนี้

1) ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุ

2) ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุ

ระยะที่ 4 คืนข้อมูล และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1) ประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าทางสถิติ

2) ประมวลผลข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

3) รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. ขั้นติดตามประเมินผล

3.1 ติดตามกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินการวิจัยไปแล้ว

3.2 ทบทวนแนวทางส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ สอบถาม และการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วนำข้อมูลมาแปลผลเพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป จึงสามารถแยกเครื่องมือการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกต , แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1) แบบสังเกต (Observation)

ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กรอบการสังเกตของ Lyn Lofland (1971: 14-15 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2546) เพื่อที่จะได้ทราบรายละเอียดของ รูปแบบกิจกรรม ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ ความพร้อมของสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ประกอบของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก โดยใช้แบบบันทึกการสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยการเจาะจงเลือกครูใหญ่ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 1 คน โดยผู้วิจัยได้ติดต่อนัดหมายไว้ล่วงหน้าและเป็นการสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งผู้วิจัยได้คิดประเด็นคำถามขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประวัติ ความเป็นมา และสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

2.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยเจาะจงเลือกครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก, นายก อบต.สวายจีก, ปลัด อบต.สวายจีก และ นักเรียนโรงเรีนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก โดยมีลักษณะสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ

2.2.1 แบบเปิดกว้างไม่จำกัดการตอบ เพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ

2.2.2 แบบตะล่อมกล่อมเกลา เพื่อให้ทราบความรู้สึกและแนวคิดของผู้ที่ให้ข้อมูล

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เป็นการสัมภาษณ์เฉพาะเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการรู้เป็นพิเศษ

3) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

โดยใช้เครื่องมือการสนทนาแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็น จากภาคส่วนต่างๆในชุมชน โดยให้ร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดแนวทาง แนวปฏิบัติร่วมกัน ในประเด็นที่สำคัญต่างๆ ต่อการยกระดับศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุ

2. การศึกษาความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ตามรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถมาเรียนได้

ตอนที่ 3 ความต้องการ รูปแบบการเรียน ลักษณะกิจกรรม และหัวข้อในการเรียน

ผลการวิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ของงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.สวายจีก อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ นักวิจัยได้ใช้การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลแล้วจึงนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของดรงเรียนผู้สูงอายุ (SWOT Analysis) ได้ผลออกมาดังนี้

จุดแข็ง ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก คือ

1) มีห้องเรียนที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียนผู้สูงอายุ

2) มีสถานที่ตั้งอยู่ใน อบต.สวายจีก ทำให้สามารถใช้ทรัพยากร น้ำ-ไฟ ได้ฟรีจากทางภาครัฐ

3) นักเรียนผู้สูงอายุมีความสามัคคี รักใคร่กันดี

4) มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเป็นทางการจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

จุดอ่อน ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก คือ

1) ยังไม่มีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2) ยังไม่มีระเบียบ กฎ กติกา เงื่อนไข ที่เป็นรูปธรรมสำหรับใช้ปฏิบัติร่วมกับ 3) ยังไม่มีหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนที่เป็นรูปแบบชัดเจน

โอกาส ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก คือ

1) รัฐบาลให้การสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

2) มีสถานประกอบการเอกชนในท้องที่ ที่พร้อมให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

3) มีวิทยากรจิตอาสาหลากหลายด้าน ที่พร้อมจะมาช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุ

4) ชุมชนท้องถิ่นมีจุดเด่นและเอกลักษณ์ในหลายสิ่ง ที่จะหยิบยกมาส่งเสริมให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุได้ เช่น การแต่งกาย วัฒนธรรมและการละเล่นพื้นถิ่น ฯลฯ

อุปสรรค ของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก คือ

1) ขาดการผลักดันอย่างแท้จริงของผู้มีอำนาจ จากหน่วยงานในส่วนท้องถิ่นและส่วนท้องที่

2) การโยกย้ายสับเปลี่ยนของข้าราชการประจำที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ

2. การสำรวจความต้องการของนักเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก จำนวน 42 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง เกี่ยวกับกิจกรรมและรูปแบบการเรียนต่างๆ ที่นักเรียนผู้สูงอายุต้องการ โดยสามารถแสดงข้อมูลได้ดังนี้

2.1 นักเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการเรียน ครึ่งวันเช้า (8.00-12.00) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมา คือ ต้องการเรียน ทั้งวัน (8.00-16.00) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนของระยะเวลาที่ต้องการใช้ในการเรียน

ระยะเวลาเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทั้งวัน (8.00-16.00)	16	38.1
ครึ่งวันเช้า (8.00-12.00)	25	59.5
ครึ่งวันบ่าย (13.00-16.00)	1	2.4
รวม	**42**	**100.0**

2.2 นักเรียนผู้สูงอายุ ต้องการเรียนเดือนละ 1 ครั้ง มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.6 รองลงมาคือ อาทิตย์ละ 1 ครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.4

ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนความต้องการในการจัดวันเรียน

วันเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เดือนละ1ครั้ง	20	47.6
เดือนละ2ครั้ง	8	19.0
อาทิตย์ละ1ครั้ง	9	21.4
อาทิตย์ละ 3ครั้ง (จันทร์,พุธ,ศุกร์)	3	7.1
ทุกวัน (จันทร์-ศุกร์)	2	4.8
รวม	**42**	**100.0**

2.3 นักเรียนผู้สูงอายุ ต้องการใส่แบบไหน สีไหนก็ได้ ตามใจ คิดเป็น ร้อยละ 54.8 รองลงมา คือ ต้องการมีเฉพาะเสื้อที่เป็นเครื่องแบบเหมือนกัน คิดเป็น ร้อยละ 23.8

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนความต้องการชุดแต่งกายที่ใช้ใส่มาเรียน

ชุดแต่งกาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีเฉพาะเสื้อที่เป็นเครื่องแบบเหมือนกัน	10	23.8
มีเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง ที่เป็นเครื่องแบบเหมือนกัน	5	11.9
ไม่ต้องมีเครื่องแบบ แต่ให้ใส่เป็นสีเดียวกัน	3	7.1
ใส่แบบไหน สีไหนก็ได้ ตามใจ	23	54.8
อื่นๆ	1	2.4
รวม	**42**	**100.0**

2.4 นักเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีกิจกรรม ตักบาตรพระสงฆ์ , ร้องเพลงชาติหน้าเสาธง , สวดมนต์หน้าเสาธง , ออกกำลังกายหน้าเสาธง และ กิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนผู้สูงอายุต้องการ มีเพิ่มเติมคือ อยากให้มีละเล่น , พูดให้โอวาท , พูดให้กำลังใจ , กิจกรรมตามสมควร , นั่งสมาธิ , พูดคุย สนทนากัน ทักทายกัน , อยากให้มีการพบปะกัน , อยากให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย , ทำกิจกรรมในร่มเพราะไม่อยากตากแดดนานกลัวเป็นลม , เดินจงกรม , โยคะ อยากให้มีเครื่องออกกำลังกาย , อยากให้มีการออกเยี่ยมผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนความต้องการกิจกรรมก่อนชั้นเรียน

กิจกรรมก่อนชั้นเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตักบาตรพระสงฆ์	33	78.6
ร้องเพลงชาติหน้าเสาธง	39	92.9
สวดมนต์หน้าเสาธง	42	100
ออกกำลังกายหน้าเสาธง	41	97.6

2.5 นักเรียนผู้สูงอายุมีความต้องการเรียนในระดับสูงเกือบทุกหัวข้อ ยกเว้น หัวข้อการเรียนเรื่องภาษาต่างประเทศ ในชีวิตประจำวัน และ การใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนความต้องการหัวข้อต่างๆในการเรียน

หัวข้อการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ	36	85.7
การจัดสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	38	90.5
ความรู้ด้านศาสนา	35	83.3
การดูแลสุขภาพตนเอง	42	100
การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	36	85.7

หน้าที่ของพลเมือง จิตอาสา กฎหมายที่ควรรู้	34	81.0
นันทนาการ	35	83.3
เศรษฐกิจ และ อาชีพ	38	90.5
ภาษาต่างประเทศ ในชีวิตประจำวัน	27	64.3
การใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน	25	59.5
การประกวด แข่งขัน การละเล่น หรือ กีฬาพื้นบ้าน	30	71.4
ร่วมกิจกรรมทัศนศึกษา ดูงาน นอกสถานที่	41	97.6

3. ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นได้นั้น ต้องเริ่มด้วยการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีศักยภาพในการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุได้มา จำนวน 35 คน ซึ่งมาจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร และ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก, เจ้าอาวาส และตัวแทนเจ้าอาวาสจากวัดในพื้นที่ตำบลสวายจีก, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสวายจีก , ประธาน รองประธาน และกรรมการชมรมผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน, ตัวแทนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน, เจ้าของสถานประกอบการเอกชนในพื้นที่ตำบลสวายจีก, ปราชญ์ชาวบ้านและผู้มีจิตอาสาพัฒนาคุณภาพให้แก่ผู้สูงอายุ ให้มาเป็นผู้เสนอรายชื่อ และร่วมกันพิจารณา ผู้ที่มีความเหมาะสมในการเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุ อันประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษา, คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงาน, คณะกรรมการบริหารงาน และวิทยากรจิตอาสา เพื่อมาร่วมกันกำหนดหลักสูตร กิจกรรม กฎระเบียบข้อบังคับ และภาพลักษณ์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ จนสามารถกำหนดและออกเป็นรายชื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก (ฉบับบร่าง) พร้อมกับร่วมกันกำหนดรูปแบบ และกฎกติกาในการเรียนได้ดังนี้ 1. นักเรียนผู้สูงอายุรายเก่าและนักเรียนผู้สูงอายุรายใหม่ต้องกรอกแบบฟอร์มใบสมัครที่กำหนดขึ้นมา เพื่อนำไปจัดทำเป็นทะเบียนประวัตินักเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีกต่อไป 2. การมาเรียน มีข้อตกลงร่วมกัน คือ เดือนละ 1 ครั้ง ในวันพุธ ที่ 3 ของทุกเดือน 3. ระยะเวลาในการเรียน มีข้อตกลงร่วมกัน คือ ครึ่งวันเช้า (8.00 – 12.00 น.) 4. การแต่งกายมาเรียน มีข้อตกลงร่วมกัน คือ ให้ใส่เสื้อยืดคอโปโลสีเหลือง ที่ได้รับการสนับสนุนจากโรงโม่หินบุรีรัมย์ 5. มีการจัดรถรับส่งให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุที่บ้านไกล ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย โดยจิตอาสาในชุมชน 6. มีการแต่งเนื้อร้องและใส่ทำนองเพลงประจำของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ขึ้นมา โดยรอการบันทึกเสียงและเผยแพร่ 7. กิจกรรมการนวดเท้าให้แก่ผู้สูงอายุ โดยนักเรียนจากโรงเรียนสวายจีกพิทยาคม 8. กิจกรรมเสริมความรู้ด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงวัย 9. จัดทำป้ายชื่อโรงเรียนผู้สูงอายุโดยได้รับเงินสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธา 10. อาหารกลางวันและเครื่องดื่มทาง อบต.สวายจีก จะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด 11. การเดินทางเพื่อทัศนศึกษานอกสถานที่ทาง อบต.สวายจีก จะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องพาหนะการเดินทางทั้งหมด

การอภิปรายผล (การอภิปรายผลการวิจัย เพื่อใหผูอานมีความเห็น คลอยตาม เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผูอื่น พรอมทั้งเสนอแนวทางที่จะนำไปใชประโยชนผลการวิจัย)

การวิจัยในครั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการขับเคลื่อนตามฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ตำบลสวายจีก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น ทำให้ทราบได้ว่า โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีกนั้น มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบได้ อันเนื่องมาจากการมีปัจจัยหนุนเสริมที่ดีในหลายประการ เช่น การมีผู้นำที่เข้มแข็ง อันประกอบด้วย นายอุดม อาญาเมือง ตำแหน่งเป็นรอง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก ผู้ร่วมริเริ่ม ผลักดัน และสนับสนุนการก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ และนายปิติ คนัยรัมย์ ตำแหน่งหัวหน้าชั้นนักเรียนผู้สูงอายุ ผู้ซึ่งมีความสามารถอันหลากหลายในการออกแบบกิจกรรมที่สร้างความสุขให้กับนักเรียนผู้สูงอายุได้ อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านสถานที่ตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสม พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอเพียงสำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนผู้สูงอายุ และยังมีงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งยังมีวิทยากรจิตอาสาจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ปราชญ์ชาวบ้านที่พร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ และสุดท้ายที่ขาดไม่ได้คือ ผู้สูงอายุในชุมชนเองมีความสามัคคี รักใคร่กันดี และให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีปัจจัยที่เข้ามาเป็นอุปสรรคของการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การขาดการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองภายในองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก การโยกย้ายสับเปลี่ยนผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมทำให้การวางแผนงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้น่าจะได้รับการคลี่คลายในทิศทางที่ดีขึ้นได้ เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นมาอย่างแท้จริง เพื่อร่วมหารือในการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้ง เมื่อได้ผู้อำนวยการกองสวัสดิการคนใหม่มารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการ ก็น่าจะช่วยสนับสนุนงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขึ้นมาได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยก็ยังเห็นจุดแข็งและโอกาสของการยกระดับศักยภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก มากกว่า จุดอ่อนและอุปสรรคที่พบ

ผู้สูงอายุในชุมชนต้องเห็นความสำคัญของการมีโรงเรียนผู้สูงอายุ เพราะฉะนั้นการสร้างการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ และการอำนวยการให้บริการในขั้นต้นต้องดำเนินไปอย่างควบคู่กัน เพื่อสร้างการยอมรับและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ แต่หากชุมชนไหนยังไม่มีศักยภาพด้วยปัจจัยหนุนเสริมที่เพียบพร้อมพอ ก็ให้เริ่มจากกิจกรรมของชุมชนที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันอยู่แล้ว เช่น ประเพณีและการละเล่นที่เป็นวัฒนธรรมประจำถิ่น โดยการดึงผู้สูงอายุให้เข้าไปมีส่วนรวมในกิจกรรมของชุมชนให้มากที่สุด เมื่อผู้สูงอายุเกิดการมีส่วนร่วมกับและร่วมกลุ่มกันได้เมื่อไหร่ กิจกรรมอื่นๆ ก็ตาม เช่น กิจกรรมทางศาสนา หรือ กิจกรรมรวมตัวเพื่อการแสดงหรือการละเล่น หรือกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างรายได้ตัวเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายส่วนที่สำคัญทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคม เพื่อให้การขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุนั้นเป็นหนึ่งในกลไกที่สำคัญในการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ ที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในสังคมสูงวัย ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขทั้งทางจิตใจและทางร่างกาย ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ช่วยเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่ประเทศชาติได้ต่อไป

นักวิจัยได้ใช้การสังเกตและสอบถามจากนักเรียนผู้สูงอายุ ทำให้ทราบว่าสมาชิกที่มาร่วมเป็นนักเรียนผู้สูงอายุไม่ได้เพิ่มจำนวนขึ้น อันเนื่องมาจากรูปแบบกิจกรรมของทางโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น ระยะเวลาการเรียน กิจกรรมการเรียนและระเบียบกติกาเงื่อนไข ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน จึงเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุในชุมชน ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากทางโรงเรียนผู้สูงอายุ จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกับทางโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก ซึ่งปัญหาตรงนี้น่าจะลดลงเมื่อมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมาร่วมกัน กำหนด รูปแบบ ระเบียบ และกิจกรรมการเรียนที่ชัดเจน ก็จะสามารถดึงดูดผู้สูงอายุในชุมชนให้เข้ามาสมัครเป็นนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการรวบรวมและผ่านการวิเคราะห์มา นักวิจัยพบว่า แนวทางที่จะทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก เกิดความเข้มแข็ง เติบโต และยั่งยืนได้นั้น ก็ต้องอาศัยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดทำโครงสร้างคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุ
2. ส่งเสริมการจัดวางระเบียบ กติการ่วมกันของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก

3. ส่งเสริมแนวทางการกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของนักเรียนผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

4. ส่งเสริมความร่วมมือและความเสียสละในการบริหารงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยควรมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ และความเหมาะสมของคณะกรรมการอยู่อย่างสม่ำเสมอ

5. ส่งเสริมบทบาทผู้นำ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลสวายจีก และควรมีการสร้างนักเรียนผู้สูงอายุคนอื่นๆขึ้นมามีบทบาทผู้นำกิจกรรมในชั้นเรียนให้หมุนเวียนกันไป

6. ส่งเสริมการสร้างความผูกพันและรับผิดชอบต่อโรงเรียนร่วมกันของทั้งผู้บริหารและนักเรียนผู้สูงอายุ ซึ่ง ปัจจุบันได้มีการแต่งเนื้อร้องของเพลงประจำโรงเรียนผู้สูงอายุไว้จำนวน 4 เพลง ซึ่งนักวิจัยได้ส่งเสริมให้มีการบันทึกเสียงและนำไปเปิดตามหอวิทยุกระจายเสียงชุมของหมู่บ้านต่างๆ เพื่อสร้างความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ

7. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจเข้ามาเป็นนักเรียนผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง โดยการชักชวนผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ให้กล้าเข้ามารวมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น

8. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ถึงความสำคัญของโรงเรียนผู้สูงอายุให้แก่ญาติหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุทราบ

บทสรุป (สรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัย)

กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะที่จะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้าระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ จากการศึกษาศักยภาพและการค้นหาแนวทางการส่งเสริมศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น ด้วยการขับเคลื่อนตามฐานคิดการพัฒนาศตวรรษที่ 21 ตำบลสวายจีก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายส่วนที่สำคัญทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสังคมของคนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้การขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุนั้นเป็นหนึ่งในกลไกที่สำคัญในการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ ที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในสังคมสูงวัย ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขทั้งทางจิตใจและทางร่างกาย เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ช่วยเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่ประเทศชาติได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (เปนรายการเอกสารที่ถูกอางไวในสวนของเนื้อเรื่อง เพื่อใชเปนหลักในการคนควาวิจัยจำนวนเอกสาร

คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ. (2559). กรมกิจการผู้สูงอายุ, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์. กรุงเทพฯ.

นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล. (2539). รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. ในทวีทอง หงส์วิวัฒน์. รายงานการประชุมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี. วันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ ณ โรงแรมสวนสามพาน จังหวัดนครปฐม.

ปาริชาติ วลัยสเถียร พีระชัย กุลชัยและปัญญา หมั่นเก็บ. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพ: อุษาการพิมพ์

ปิยากร หวังมหาพร. (2555). ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ : การวิเคราะห์ข้ามกรณี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, 22 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 130ก. หน้า 1

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. (2546, 1 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม 120 ตอนที่ 94ก. หน้า 1

ศิริลักษณ์ รื่นวงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหัวง้ม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. เชียงราย.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2543). สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Meeberg, G. A. (1992). Quality of Life: A concept analysis. Journal of Advanced Nursing. 18, 32–38. อ้างถึงใน เจษฎา บุญทา. (2545). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพยาบาล, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.